

عنوان مقاله:

تحلیل تاریخی جامع نگاری علوم قرآن؛ «فضائل القرآن» ابوعبید قاسم بن سلام

محل انتشار:

دوفصلنامه کتاب قیم، دوره 13، شماره 28 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

نجمه نجم - دکتری علوم قرآن و حدیث، کادر علمی و پژوهشگر گروه تفسیر و علوم قرآن پژوهشگاه مطالعات اسلامی جامعه الزهرا (س)، قم، ایران.

مهدی مهریزی - دانشیار گروه علوم قرآن و حدیث، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

محمد علی مهدوی راد - دانشیار گروه علوم قرآن و حدیث، پردیس فارابی دانشگاه تهران، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

مسلمانان از دیرباز تالیفاتی در علوم قرآن داشته اند که از نخستین جامع نگاری ها فضائل القرآن ابوعبید قاسم بن سلام است. سوال اصلی آن است که نگارش فضائل القرآن متأثر از چه عوامل بنیادینی بوده و رتبه عوامل به چه صورت قابل تحلیل است؟ این تحقیق از طریق یک روند منظم و استقرای تحلیلی؛ داده های تحلیلی را در مورد «جریان سازبودن فضائل القرآن»، «رابطه و تعامل فضائل القرآن با کتب هم عصر آن» و «عوامل موثر بر نگارش فضائل القرآن» برای دانش پژوهان رشته علوم قرآن بیان کرده است. روش پژوهش حاضر، کیفی بوده و از تکنیک کدگذاری و مقوله بندی استفاده شده است. رویکرد ابوعبید در مواجهه با تجمیع احادیث علوم قرآن به دلیل تخصص و تبحر او در علم حدیث، اجتهادی و نقادانه بوده است. عوامل تاثیرگذار درونی در نگارش فضائل القرآن نقش آفرینی بیشتری داشته و عوامل بیرونی بر نگارش آن به دلیل حریت، تخصص و تسلط نویسنده تاثیر کمتری داشته است. مقوله قدمت، ساختار و کارکرد کتاب، عوامل فرهنگی اجتماعی، زمینه ای، شخصیت فردی و همنشینان ابوعبید قاسم بن سلام، شهرت، داشتن کتاب تک نگاری علاوه بر کتاب جامع، شخصیت علمی و اخلاقی ابوعبید، بیشترین تا کمترین تاثیر را در جریان سازی کتاب ایفا کرده اند.

کلمات کلیدی:

فضائل القرآن، جامع نگاری، تاریخ علوم قرآن، ابوعبید قاسم بن سلام

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1747208>

